

ท้องถิ่นกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา
(KCC) ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา¹

Local and management Community Learning Centers : Case Study Knowledge Center
of Chachoengsao (KCC) Narmung Subdistrict ,Muang Chachoengsao District,
Chachoengsao Province

นางสาวสุวิษา ตรีเนตร²
ผศ.ดร.มุฮัมหมัดอิลยาส หล้าปริง³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ท้องถิ่นกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของเมืองฉะเชิงเทรา ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัย 2 วิธี คือ การวิจัยเอกสาร (documentary Research) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางราชการ เอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการศึกษา เจาะจงเฉพาะศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราในการดำเนินการจัดการศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา โดยมีระยะเวลาในการศึกษาช่วงเดือนกรกฎาคม – เดือน

¹ บทความเรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “ท้องถิ่นกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ซึ่งได้ผ่านการสอบเรียบร้อยแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ ผศ.ดร.มุฮัมหมัดอิลยาส หล้าปริง

² นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โครงการสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

กันยายน 2562 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ ศูนย์การเรียนรู้เมือง
 ฉะเชิงเทรา จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา
 ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
 การจดบันทึก ตลอดจนสังเกตการณ์ในพื้นที่ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ รายงานผลการวิจัย
 ด้วยการบรรยายเชิงพรรณนา โดยมีแนวคิดที่ใช้ คือ แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วน
 ท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาท้องถิ่น และแนวคิดสำคัญของการเรียนรู้ใน
 ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราในการบริหารจัดการศูนย์
 การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา สรุปได้ว่า เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรามีบทบาทในการบริหาร
 จัดการศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทราใน 7 ด้าน คือ 1) ด้านบริหารจัดการ 2) ด้าน
 บุคลากร 3) ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 5) ด้านการ
 ให้บริการและการจัดกิจกรรม 6) ด้านการประเมินผล และ 7) ด้านการมีส่วนร่วมของ
 ชุมชน เนื่องจากเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราเป็นท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนย่อมทราบ
 ถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เป็นองค์กรที่สามารถสนับสนุนให้
 ชุมชนของตนเองมีการพัฒนาได้ในทุก ๆ ด้านที่ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายที่รองรับโดยเฉพาะ
 ด้านการศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้ตามความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น
 และนำไปสู่การจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ทั้งสามารถดำเนินการได้
 อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญของมนุษย์ทุกคน เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาคนให้มี
 คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ
 รัฐบาลทุกรัฐบาลจึงมีนโยบาย พัฒนาการศึกษา และจัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่าง
 ทั่วถึงทุกคน งบประมาณในการพัฒนาประเทศเป็นงบประมาณในการจัดการศึกษาสูง
 กว่างบประมาณด้านอื่น แต่การพัฒนาก็ยังขาดคุณภาพ ทั้งนี้เพราะการบริหาร
 และการจัดการศึกษาผูกพันอยู่กับระบบราชการ โครงสร้างการบริหารการศึกษาส่วน-
 ใหญ่เป็นแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางอาศัยกฎหมายและระเบียบคอยควบคุม สั้-

การ ทำให้ระบบการศึกษาเกิดเป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีความซับซ้อนมากขึ้น ทำให้มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาโดยรวม คุณภาพการศึกษาจึงมีแนวโน้มลดลงไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพของท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษามีช่องว่างเพิ่มขึ้น สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติไม่มีอำนาจบริหารจัดการได้เต็มที่ ต้องรอการตัดสินใจสั่งการจากส่วนกลางเป็นหลัก การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะดังกล่าว จึงไม่ส่งผลดีกับการให้การศึกษาแก่ประชาชนในประเทศ จึงเกิดความต้องการในการปฏิรูปการศึกษาด้วยการให้มีการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปัจจุบันรัฐบาลได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลายฉบับเพื่อสนองความต้องการของประชาชน และเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษาได้ตามความต้องการ โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นหลัก รวมทั้งได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ด้วยโดยมีความมุ่งหวังว่าการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นมากที่สุด แต่โดยหลักการบริหารจัดการศึกษาสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีความพร้อมในการบริหารและการจัดการศึกษา หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความพร้อมก็จะทำให้การจัดการศึกษาขาดคุณภาพ อันเป็นผลกระทบต่อการศึกษาของคนในชาติ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเข้ามารับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาให้กับประชาชน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของเทศบาลเมืองชะเชิงเทรา ในการดำเนินการจัดการศูนย์การเรียนรู้เมืองชะเชิงเทรา 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้เมืองชะเชิงเทรา และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้เมืองชะเชิงเทรา

ขอบเขตการศึกษา

มุ่งศึกษาเกี่ยวกับบริบทของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราในบทบาทด้านการจัดการ การศึกษากรณีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านบริหารจัดการ 2) ด้าน บุคลากร 3) ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 5) ด้านการ ให้บริการและการจัดกิจกรรม 6) ด้านการประเมินผล และ 7) ด้านการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการศูนย์การเรียนรู้เมือง ฉะเชิงเทรา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทราต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ศึกษาถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ ดำเนินการส่งเสริมด้านการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
2. ได้เป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนหรือ ปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
3. เป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจได้ใช้เป็นเอกสารอ้างอิงและศึกษาแนวทางการพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีบริบทคล้ายคลึงกับศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งนี้คือการสัมภาษณ์พูดคุยแบบเจาะลึก การสัมภาษณ์หรือสนทนาโดยมีทิศทาง หลัก ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้การสัมภาษณ์จะเป็นไปโดยบรรยากาศไม่เคร่งเครียด และเป็นลักษณะของการพูดคุยกันซึ่งได้สาระจากคำถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นการ ตอบโต้เพื่อให้ได้ข้อมูล และมาบูรณาการร่วมกับเอกสาร ตำราที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าไว้แล้ว ในเบื้องต้น แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมี กลุ่มเป้าหมายจากบุคคลที่มีบทบาทในการจัดการศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา (Key Informants) จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนกรกฎาคม – เดือนกันยายน 2562 ผู้วิจัยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา คือ เป็นการพรรณนาที่มุ่งให้เห็น ถึงบทบาทของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้เมือง

จะเชิงเทรในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์ 4) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 5) ด้านการให้บริการและการจัดกิจกรรม 6) ด้านการประเมินผล 7) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน , ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ฯ และเสนอแนะแนวทางการในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้เมืองจะเชิงเทร

ผลการศึกษา

งานวิจัยเรื่องท้องถิ่นกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของเทศบาลเมืองจะเชิงเทร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดจะเชิงเทร พบว่า มีส่วนประกอบทั้งสิ้น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองจะเชิงเทร จำนวน 7 ด้าน ในการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของเทศบาลเมืองจะเชิงเทร ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของเทศบาลเมืองจะเชิงเทร ตอนที่ 3 เสนอแนะแนวทางในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของเทศบาลเมืองจะเชิงเทร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองจะเชิงเทร จำนวน 7 ด้าน ในการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของเทศบาลเมืองจะเชิงเทร ดังนี้

1 บทบาทด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้เมืองจะเชิงเทร อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกองการศึกษา ฝ่ายส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม งานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย เทศบาลเมืองจะเชิงเทร มีการส่งเสริมให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตามกรอบภารกิจของเทศบาล มีการออกแบบโครงสร้างศูนย์การเรียนรู้ให้มีการบริหารจัดการที่คล่องตัวและส่งเสริมการบริหารเชิงรุก โดยศูนย์การเรียนรู้เมืองจะเชิงเทร มีผู้ปฏิบัติงานทั้งข้าราชการประจำและพนักงานจ้างตามภารกิจจากเทศบาลเมืองจะเชิงเทร สังกัดกองการศึกษา จำนวน 15 คน ค่าจ้างค่าตอบแทน และค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ ของพนักงานมาจากงบประมาณกองการศึกษา เทศบาลเมืองจะเชิงเทร และการบริหารจัดการศูนย์

การเรียนรู้ชุมชนของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ข้อ 1-3 ในเรื่องเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งรวบรวมความรู้โดยบูรณาการความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับสากล และข้อ 5 ในเรื่องการเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ส่วนในข้อที่ 4 ด้านให้ผู้ให้บริการมีนิสัยรักการอ่านยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเงื่อนไขของศูนย์ที่ตั้งไว้

2 *บทบาทด้านบุคลากร* การบริหารงานภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา งานภายในตามโครงสร้างและพันธกิจของเทศบาล สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีการบริหารงานด้วยตัวศูนย์การเรียนรู้เอง แต่อยู่ภายใต้การกำกับและดูแลของกองการศึกษาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีบุคลากร รวมทั้งหมด 15 คน ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา, ผู้ช่วยนักจัดการงานทั่วไป 5 คน , ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ , ผู้ช่วยบรรณารักษ์ 3 คน , ผู้ช่วยนักวิชาการคอมพิวเตอร์ 2 คน , ผู้ช่วยนายช่างไฟฟ้า และ พนักงานจ้างทั่วไป 2 คน โครงสร้างการบริหารงานเป็นการจัดโครงสร้างเพื่อให้การบริหารงานเกิดความคล่องตัว ยืดหยุ่น ถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ทำให้รูปแบบการบริหารจัดการตามกรอบภารกิจของเทศบาล มีการเรียนรู้ร่วมกันทำงานเป็นทีม เสริมสร้างการทำงานการบริการเชิงรุก

3 *บทบาทด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์* สำหรับสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ภายในอาคารมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก พร้อมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ติดตั้งระบบสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ เครื่องข่ายคอมพิวเตอร์ ติดตั้งระบบแสง เสียงและภาพ ติดตั้งพร้อมกับการก่อสร้าง โครงสร้างอาคารตั้งแต่ครั้งแรกในวงเงินการก่อสร้าง 201,000,000 บาท หลังจากก่อสร้างและติดตั้งวัสดุอุปกรณ์แล้วเสร็จตั้งแต่ครั้งแรก กองการศึกษา เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ได้ตั้งค่าวัสดุอุปกรณ์ ไว้ในเทศบัญญัติรายจ่ายประจำปี งานการศึกษา ไม่กำหนดระดับ งบประมาณ หมาดค่าใช้สอย

4 *บทบาทด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม* สำหรับการก่อสร้างศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา ใช้เงินลงทุนในการก่อสร้างอาคารและตกแต่งภายใน ทั้งสิ้น

201,000,000 บาท มีงบดำเนินงานเริ่มต้นก่อนปีงบประมาณ 2554 จากเงินอุดหนุนระบุวัตถุประสงค์ เงินสะสม และเงินกู้จากธนาคารออมสิน จำนวน 25 งวด ตามสัญญาเลขที่ CNTR-0276/54 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2554 เป็นเงิน 195,460,000 บาท (โครงสร้าง ชั้น 1-4 , ตกแต่งภายใน ชั้น 1-2) และในปี 2559 และ 2560 ดำเนินการตกแต่งเพิ่มเติม ชั้น 3-4 ตกแต่งชั้น 3 ตามสัญญาจ้างเลขที่ 89/59 ลงวันที่ 28 กันยายน 2559 วงเงิน 27,600,000 บาท และตกแต่งชั้น 4 ตามสัญญาจ้าง 10/62 ลงวันที่ 19 กันยายน 2560 วงเงิน 22,850,000 บาท โดยมีมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นผู้ออกแบบอาคารการเรียนรู้ฯ ที่ทันสมัย ลักษณะสถาปัตยกรรมเหมือนวางหนังสือซ้อนกัน 4 เล่ม สถาปัตยกรรมศูนย์การเรียนรู้ เมืองฉะเชิงเทรา ก่อสร้างบริเวณที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่เทศบาลเช่าไว้ อยู่ใจกลางแหล่งชุมชน มีโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ และโรงเรียนคัคครุณี ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดอยู่ด้านหน้าศูนย์การเรียนรู้ ภายในอาคารมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก พร้อมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ติดตั้งระบบสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ เครื่องฉายคอมพิวเตอร์ ติดตั้งระบบแสง เสียงและภาพ แต่ละชั้นมีพื้นที่ ประมาณ 1,500 ตารางเมตร สามารถรองรับผู้ใช้บริการได้มากกว่า 2,000 คน มีที่จอดรถกว่า 100 คัน

5 บทบาทด้านการให้บริการและการจัดกิจกรรม เปิดให้บริการ วันอังคาร – วันศุกร์ เวลา 10.00 – 18.00 น. วันเสาร์ – วันอาทิตย์ เวลา 9.00 – 18.00 น. (เปิดทำการทุกวันจันทร์) ภายในอาคารมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก พร้อมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ติดตั้งระบบสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ เครื่องฉายคอมพิวเตอร์ ติดตั้งระบบแสง เสียงและภาพ แต่ละชั้นมีพื้นที่ประมาณ 1,500 ตารางเมตร สามารถรองรับผู้ใช้บริการได้มากกว่า 2,000 คน มีที่จอดรถกว่า 100 คัน ชั้นที่ 1 ประกอบด้วย หอประวัติเมืองฉะเชิงเทรา, ห้องเด็ก, ลานสานฝัน, มายด์รูม, มุมกาแฟ ชั้น 2 ประกอบด้วยห้องสมุดดนตรี, ห้องสมุดมีชีวิต, ห้องสมุดไอที, ห้องฉายภาพยนตร์ ชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 จัดเป็นศูนย์การ

เรียนรู้เเนกประสงค์ ด้านการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ นอกจาก โชนต่าง ๆ ของศูนย์แล้ว ทางศูนย์ ยังมีกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละเดือนตามกระแสสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป กิจกรรมด้านอื่น ๆ ทางศูนย์ฯ ได้ต้อนรับคณะศึกษาดูงานจากที่ต่าง ๆ เข้ามาดูงานที่ศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทางศูนย์ฯ ได้จัดทำเป็นแผนดำเนินงานในแต่ละเดือนเสนอเป็น โครงการต่าง ๆ ให้ทางกอง การศึกษาพิจารณาและจัดสรรงบประมาณลงมาเพื่อจัดทำกิจกรรม

6 *บทบาทด้านการประเมินผล* ในด้านของการประเมินศูนย์การเรียนรู้เมือง ฉะเชิงเทรา จากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ฯ และจากการ สัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ทางศูนย์ฯ ยังไม่มีการประเมินผลการดำเนินการ ของศูนย์ มีเพียงแค่รายงานผลการดำเนินงานประจำปี ที่ทางศูนย์การเรียนรู้เสนอไปยัง กองการศึกษา

7 *บทบาทด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน* การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เมือง ฉะเชิงเทรากระบวนการเริ่มตั้งแต่ การจัดเวทีประชาคมเมืองเพื่อสอบถามความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา โดยได้เชิญ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ประกอบด้วย ผู้แทนสถาบันการศึกษาทุกระดับ หน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ ผู้นำเครือข่าย เยาวชน ผู้นำนักเรียน นักศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เกี่ยวข้องและสื่อมวลชนเข้าร่วมประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น หาข้อมูล ออกแบบ วางแผน หาแนวทางในการจัดศูนย์การเรียนรู้ในแบบฉบับของ ตนเอง และได้รวบรวมความต้องการและข้อเสนอแนะที่เป็นประ โยชน์เพื่อนำไป วางแผนออกแบบให้เหมาะสม ภายใต้แนวคิด “ความรู้ คู่จินตนาการ เป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตอบสนองความต้องการของคน ทุกวัย”

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของ เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา สรุปได้ว่า ในการจัดตั้งและการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้

ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา นั้น พบว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์แบ่งเป็น 3 ปัญหาหลัก คือ 1) ปัญหาด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้

1.1) ปัญหาการมีส่วนร่วมเกิดจากการมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควรเหตุเพราะว่าแนวความคิดในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่มาจากระดับผู้บริหารในเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราเป็นผู้คิดผู้กำหนดและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการแหล่งความรู้ประเภทต่าง ๆ เช่น การจัดซื้อหนังสือวารสาร หรือ โครงการ/กิจกรรม ที่จัดขึ้นในศูนย์ฯ เท่าที่ผ่านมามีหน่วยงานเป็นผู้คิดวางแผนและดำเนินการเองโดยไม่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมเสนอความคิดเห็น 2) ปัญหาด้านการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ 2.1) ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือปัญหาด้านงบประมาณ เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา จัดตั้งโดยเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่ต่อชุมชนในการพัฒนาชุมชนให้เกิดการตระหนักในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในเริ่มแรกการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ก่อสร้างจากเงินประมาณของเทศบาลฯ และได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทราและวัดโสธรวรารามวรวิหาร แต่เมื่อสร้างแล้วเสร็จการบริหารจัดการทั้งหมด รวมทั้งด้านงบประมาณในการบริหารจัดการภายในเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ ไม่มีเครือข่ายร่วมในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ 2.2) ปัญหาที่เกิดขึ้นคือเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ได้รับการประสานจากหน่วยงานภายนอกในการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เท่าที่ควร โดยการทำกิจกรรมเจ้าหน้าที่ทำกิจกรรมไปตามบทบาทที่มีอยู่ และไม่ทราบว่ากิจกรรมที่ทำให้ประโยชน์แก่ผู้มาเข้าร่วมกิจกรรมได้หรือไม่ ไม่สามารถหาความรู้จากกิจกรรมนั้น ๆ ได้ เพราะฉะนั้นการบริหารจึงยังไม่เป็นไปเพื่อมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ 2.3) ปัญหาความล่าช้าในขั้นตอนการซ่อมแซมครุภัณฑ์ หรือจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ภายในศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา การดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างเหมาทำสิ่งต่าง ๆ ต้องมีขั้นตอนและ

กระบวนการผ่านระบบของทางราชการ ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า และ 3) ปัญหาจากการใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา ได้แก่ 3.1) การใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา พบว่าประชาชน เยาวชน ที่มีจุดประสงค์เพื่อเข้ามาใช้ประโยชน์ด้วยตนเอง มีค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับมาจากการจัดทำโครงการหรือหน่วยงานภายนอกจัดมาศึกษาดูงาน ทำให้ขาดโอกาสในการร่วมกันพัฒนา ร่วมกันดูแลรักษา ร่วมสนับสนุนและส่งเสริมด้านต่าง ๆ เพราะไม่เห็นถึงความสำคัญจากการใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ 3.2) เมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้มาใช้บริการ ศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา ศูนย์ฯ ยังไม่สามารถบริหารจัดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และจุดหมายของการจัดตั้งในด้านเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้เด็ก เยาวชนให้รักการอ่านได้จากสถิติการเข้ามารับบริการในโซนต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา โซนห้องสมุดมีชีวิต (Reading Park and Mediatheque) ที่ให้บริการค้นคว้าข้อมูลแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยหนังสือและสื่อมัลติมีเดียหลากหลาย อาทิ หนังสือ วารสาร สื่อการเรียนรู้ อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งไทยและสากล และเกมสร้างสรรค์ มีผู้มาใช้บริการน้อยที่สุดไม่ประสบความสำเร็จในเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ใน 1 เดือนต้องมีผู้มาใช้บริการมากกว่าหรือเท่ากับ 1,000 คน) (สถิติการใช้บริการ ปี 2555-ปัจจุบัน)

ตอนที่ 3 เสนอแนะแนวทางในการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา สรุปได้ว่า 1) จากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ฯ และจากการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ทางศูนย์ฯ ยังไม่มีการประเมินผลการดำเนินการของศูนย์ฯ มีเพียงแค่รายงานผลการดำเนินงานประจำปี ที่ทางศูนย์การเรียนรู้เสนอไปยังกองการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า หากต้องการให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีทิศทาง และเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เป็นมาตรฐาน ตามแบบมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2) ควรจัดศูนย์การเรียนรู้ให้สอดคล้องและ

สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิตของบุคคลในสังคม การเรียนรู้ของบุคคลจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีการเรียนรู้ทุกรูปแบบเกิดขึ้นในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจึงตอบสนองต่อธรรมชาติของการเรียนรู้ของประชาชนในยุคแห่งข่าวสารเช่นในปัจจุบันนี้ ดังนั้นศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทราจึงควรปรับกิจกรรมที่มีในแต่ละเดือนให้มีความยืดหยุ่นตามความต้องการของประชาชนกลุ่มเป็นสำคัญ มากกว่าการคิดโครงการต่างๆตามการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมเพียงด้านเดียว โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบกิจกรรม เนื้อหาของกิจกรรม และควรปรับกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของบุคคลโดยมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับเพศ วัย และสถานภาพทางอาชีพ3) ควรจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากในแต่ละปีสังคมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ควรจะพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านรูปแบบกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการเพิ่มมากขึ้น 4) ควรมีการพัฒนาบุคลากร จากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ฯ และจากการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ทางศูนย์ฯ ยังไม่มีการพัฒนาบุคลากรเท่าที่ควร มีแต่การส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯที่เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจให้ไปสอบบรรจุเป็นข้าราชการ ดังนั้นผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ให้มีความความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการสนับสนุนการจัดแหล่งการเรียนรู้ โดยการฝึกอบรมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในฐานะของแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน 5) ควรมีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งพัฒนาพื้นฐานข้อมูลให้เป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับความพร้อมและศักยภาพของศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา 6) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้มากยิ่งขึ้นไม่ใช่เพียง

แต่มีการประชามติในการจัดตั้งศูนย์ครั้งแรกเท่านั้น ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยการนำพันธมิตร หุ่นส่วนในชุมชน เครือข่าย ตลอดจนประชาชนในชุมชน ให้มีส่วนร่วมให้มากที่สุดทั้งในระดับการวางแผน การลงมือปฏิบัติและการประเมินผล รวมทั้ง การขอความร่วมมือในการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เมือง ฉะเชิงเทราให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

ข้อค้นพบเกี่ยวกับบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน : จากที่ผู้วิจัยศึกษาถึงบทบาทของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราในการจัดการศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งค้นคว้าจากเอกสาร บทสัมภาษณ์ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราเป็นภารกิจที่ก้าวหน้าและ ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาอย่างมาก ซึ่งการพัฒนาด้านการศึกษาเป็น จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคน และในปัจจุบันนี้ ก็ยังพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนหนึ่งยังมีปัญหาการบริหารจัดการศึกษา เช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา บุคลากรด้าน การศึกษาไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการศึกษา ขาดความ ชัดเจนในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสำนักงาน/กองการศึกษาและ ขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ เป็นต้น (วารสารการศึกษาไทย ปีที่ 5 ฉบับ ที่ 50 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2551) ซึ่งหากยังไม่ดำเนินการในเรื่องการศึกษานี้ (กรณี ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน) รังแต่จะไปพัฒนาเรื่อง ถนน สะพาน บ่อน้ำ การสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการอยู่ การพัฒนาการศึกษา ความรู้ที่จะให้มนุษย์ซึมซับเข้าไปเสริมสร้าง คุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ก็จะไม่เกิดขึ้น

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2549) .**มาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน.** (กรุงเทพฯ.กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย)

กองการศึกษา เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา . (2557-2561) .รายงานผลสถิติการใช้บริการ

ศูนย์การเรียนรู้เมืองฉะเชิงเทรา. ฉะเชิงเทรา , เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

จิตภา คำวัง.(2555).แนวทางการบริการศูนย์การเรียนรู้องค์การบริหารส่วนจังหวัด

เชียงราย.วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต.มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เชียงราย

จำเนียรน้อย สิงหะรัญและคณะ.(2558). การสร้างบทเรียนท้องถิ่นและศูนย์การเรียนรู้

ในท้องถิ่นจากฐาน ความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม

และวิถีชีวิตชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในเขต เทศบาลตำบลคลองลาน

พัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร.รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์.สำนัก

บริหาร โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัย

แห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กำแพงเพชร

ชมพูนุท โกสลากรและคณะ .(2553) .การจัดการท้องถิ่นเพื่อการศึกษา กรณีศึกษาศูนย์

การเรียนรู้.ชุด โครงการศูนย์ส่งเสริมและประสานงานการวิจัยเพื่อการปกครอง

ตนเองของท้องถิ่น (สวปท.) . สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่าย 4

ทรงศรี สุขสำราญ .(2552).ประกายสุขแห่งอนาคต.วารสารยูงทอง.ปีที่ 2 ฉบับที่ 5

กรกฎาคม – กันยายน 2552 .(หน้า6-7)

ทรงศรี สุขสำราญ.(2553).พัฒนาเมือง.วารสารยูงทอง.ปีที่ 3 ฉบับที่ 8 เมษายน –

กรกฎาคม 2553.(หน้า4-5)

ทรงศรี สุขสำราญ.(2555).ประกายสุขแห่งอนาคต. วารสารยูงทอง. ปีที่ 4 ฉบับที่ 13

กรกฎาคม – กันยายน 2555. (หน้า6-7)

- ทรงศรี สุขสำราญ.(2555).**ประกายสุขแห่งอนาคต.วารสารยูงทอง . ปีที่ 5 ฉบับที่ 15**
มกราคม – มีนาคม 2555. (หน้า 13)
- ทรงศรี สุขสำราญ.(2556).**ประกายสุขแห่งอนาคต.วารสารยูงทอง.ปีที่ 6 ฉบับที่ 17**
มกราคม – มีนาคม 2556.(หน้า 11)
- ทรงศรี สุขสำราญ.(2557).**รักการเรียนรู้ KCC. วารสารยูงทอง ปีที่ 7 ฉบับที่ 22 มีนาคม –**
เมษายน 2557. (หน้า1-11)
- นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์และคณะ. “**รายงานผลการศึกษาความก้าวหน้าของการกระจาย**
อำนาจในประเทศไทยและข้อเสนอ” โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจและธรรมาภิบาล
ท้องถิ่น. รายงานฉบับสมบูรณ์. 2552.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. **การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร**
ไทย พ.ศ. 2540. (กรุงเทพฯ : วิญญูชน. 2543).
- นันทวัน เรืองอร่าม . (2544) . **การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน.**
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตหลักสูตรเทคโนโลยีการศึกษา . มหาวิทยาลัย
บูรพา
- บทความ “**ท้องถิ่นกับการจัดการศึกษา” ,**สมาชชาเครือข่ายปฏิรูปการศึกษา ,28
กรกฎาคม 2558
- ปราโมทย์ น้อยวัน . (2554).**แนวทางการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอสามโคก จังหวัด**
ปทุมธานี.วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ภูนิชาภัก มนต์ชนกิจ.(2556).การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพลับพลา
ชัย จังหวัดบุรีรัมย์.วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์

ราชันย์ กัณธิยะ.(2551) . องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐาน : ปัญหาและความเป็นไปได้. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต .มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ พ.ศ. 2559

วารสารการศึกษาไทย ปีที่ 5 ฉบับที่ 50 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2551

วีระศักดิ์ เครือเทพและคณะ, รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยเพื่อ
ติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจของไทย. (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2557), หน้า 18-26

สถาบันพระปกเกล้า. สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดที่ 4 องค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ลำดับที่ 2 เรื่องภารกิจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.
(กรุงเทพฯ: บริษัท ชรรรมาเพรส จำกัด. 2547).

สมคิด เลิศไพฑูรย์. กฎหมายการปกครองท้องถิ่น. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี
และราชกิจจานุเบกษา. 2547).

สีลา สีดาธิษฐ์และคณะ .(2553) . แนวทางการสร้างศูนย์การเรียนรู้ภาษา-วัฒนธรรม ต.
ปทุมวาปี ที่เหมาะสมกับกลุ่มชาติพันธุ์โซ (ทะวิง) ญ้อ ภูไท และลาว ต.ปทุมวาปี
อ.ส่องดาว จ.สกลนคร.รายงานฉบับสมบูรณ์.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย (สกว.) เพื่อการวิจัยท้องถิ่น

อชิรญาณ์ ยันตพร.(2552).การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนบางขุนไทร ตำบลบางขุน
ไทร จังหวัดเพชรบุรี.วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัย
ศิลปกร